

Kronika

PhDr. Vladimír Scheufler, CSc, zemřel

(17. IV. 1922-9. X. 1995)

V době, kdy se v obřadní síni ve Strašnicích loučila rodina a přátelé s etnografem PhDr. Vladimírem Scheuflerem, CSc, odvážel nás exkursní autokar z Pardubicek na Chrudimsko k prohlídkám tamních lokalit. Zúčastnili jsme se konference i exkurse a žádný z nás netušil, že Vladimír, kterého mnozí z nás znali osobně, ale všichni prostřednictvím knih, katalogů, studií i recenzí, již není mezi námi. Zůstali jsme mu tedy do příští konference dlužni tichou vzpomínkou.

Celý život Vladimíra Scheuflera byl naplněn tvůrčí prací a příkladnou péčí o rodinu, ale též nepřízní osudu, z jehož tenat se vždy dokázal vyvléci a dál, bez zjevného zármutku a stýskání si žít, pracovat a prosazovat své já v tom nejušlechtlejším smyslu toho slova.

Po úspěšném absolvování pražského Arcibiskupského gymnasia (1941) následovala mrazivá a chmurná léta totálního nasazení, koncentračního tábora a věznice, ze které se mu jako zázrakem podařilo uprchnout po zásazích vězeňské budovy bombami. Pak se až do konce války skrýval u lidí, kteří mu ochotně podali pomocnou ruku.

Po válce studoval na filosofické fakultě University Karlovy v Praze (1945-1948) obory hudební vědu, národopis a archeologii a zapisoval si i přednášky a semináře na příbuzných oborech,

pomocných vědách historických, estetice a dějinách umění.

Získané vědomosti zúročoval při práci v Museu města Ostravy (do r. 1953), v Ústavu pro etnografii a folkloristiku ČSAV v Praze (1953-1982, jako vědecký konzultant do r. 1986). Práci v ústavu zaměřil na studium problematiky řemesel, především hrnčířství, projevů lidového výtvarného umění, voroplavby na Vltavě, Otavě, Sázavě, Labi a obou Orlicích, folklóru spjatému se řemesly atd. Scheuflerovo jméno mělo v odborných kruzích a mezi musejníky stejně jasný zvuk jako jména S. Kovačevičové, E. Plickové, J. Kramářka, J. Vařeky, L. Kunze, V. Frolce a nemnoha dalších.

Novověkou keramikou lidové proveniencí studoval v muzeích, dokumentoval ji stejně jako veškeré hrnčířské utelienzie, v archivech studoval hrnčířské artikule, doklady o tovaryšských a mistrovských zkouškách, zvycích, spjatých jak s cechovním obdobím, tak se živnostenskými společenstvy (po r. 1860).

Keramicě věnoval V. Scheufler několik set titulů, včetně recenzí, referátů o výstavách, významných badatelích, keramicích apod. Připomenou první větší článek věnovaný novověké keramice s názvem Jablunkovská keramika" (SIS 49, 1951, 61-72) a dále připomenou ze Scheuflerových titulů ty, které jsou, a v budoucnu zůstanou, důležitými pro práci jak archeologů novověku, tak i středověku. Na prvním místě uvedu monografii „Dějiny chodské keramiky" (Plzeň 1959), referát „Glazury na lidové keramice", Opava 1970, 31-33), „Zprávy o středověkých hrnčířích v Okresním archivu v Lounech" (ČL 48, 1961, 142-143), Jihočeská keramika 17. a 18. století" (ČL 48, 1961, 49-56), „Problémy lidovosti v keramice" (ČL 50, 1963, 35^0), „Tvrde kameniny v české lidové kultuře" (ČL 51, 1964, 348-357), „Hrnčiny a bělniny" (MVP 4, 1966, 9-24), „Mistrovské kusy chebských hrnčířů" (ČL 57, 1970, 349-352), „Hrnčířství na Chebsku" (NVČ V-VI, č. 1, 1970-1971, 81-100), „Hrnčířství ve středních Čechách" (sborník Kostelec nad Černými Lesy, Kolín 1979, 23-32), „Lidové hrnčířství v českých zemích" (Praha 1972), „Katalog

lidové keramiky", „Katalogy Okresního muzea Tábořská v Soběslavi C. 3" (Soběslav 1973), „Novověké kachle" ČL 59, 1972, 154-161), „Kameniny" (MVP 10 (80), 1972, 57-68), „Novověké kachle" (MVP 13, 1975, č. 3, 133-148), „Katalog lidové keramiky (hmčina, bělnina, kamenina, porcelán a kachlové zboží) ze sbírek národopisného oddělení Národního muzea v Praze" (Praha NM 1975, ve skutečnosti až 1977), „České majoliky" (ČNM, řada historická, 147, č. 3-4, 203-147, í. 3-4, 1978, 173-188), „Archeologické výkopy novověké keramiky" (ČL 66, 1979, 203-210), „Lidová keramika. Nástin technické a kulturně historické specifikace" (Studie Muzea Kroměřížska 1982, 559-70), „Keramika, muzea, keramologie, počítače" (ČL 7, 1992, suplement, 440-442, společně s V. Štajnochrem).

Připomeňme si, že dne 23. dubna 1986 proběhl pod V. Scheuflerovým a Z. Smetánkovým předsednictvím v Okresním muzeu v Berouně I. seminář o novověké keramice. Tehdy na semináři odezněly dva Scheuflerovy referáty, „Keramické nálezy z vojenského tábora v Nebesích" (vojenský tábor z r. 1759) a „České polofajánse" (Sklář a keramik 37, 1987, 148-152). Druhý referát napsal společně s V. Štajnochrem, se kterým napsal i příspěvek „Emisní semikvantitativní spektrální a novověká keramika. Výsledky aplikace". (Národopisný věstník československý 4) 46), 1987, 49-62). S V. Matoušem a V. Štajnochrem publikoval „Berounské majoliky" (ČNM, řada historická 154, 1985, č. 3-4, 126-138). V roce 1988 vydal společně s H. Dvořákovou vázaný „Katalog keramiky ze sbírek Muzea v Kloboukách u Brna" (Moravské muzeum, Brno).

Mnozí z kolegů, kteří se Scheuflerem nebyli v častějším osobním kontaktu snad ani nepostřehli, že byl po prověrkách postižen omezenými publikačními možnostmi. V Českém lidu mohl publikovat jen zadané mu recenze a byl zván do kolektivů autorů, jednalo-li se o publikaci, která měla ústav reprezentovat např. Jihočeská vlastivěda, svazek Národopis (České Budějovice 1987), a Západočeská vlastivěda svazek Národopis (Plzeň 1990).

Po listopadu 1989 se **Vladimír Scheufler** stal předsedou redakční rady Českého lidu.

Bylo by nespravedlivé nepřipomenout výstavní činnost Vladimíra Scheuflera. Pro nás příslušníky starší generace je dosud nezapomenutelným zážitkem výstava „Lidová hmčina v ČSSR", instalovaná v roce 1966 ve Slovákckém muzeu v Uherském Hradišti, na jejíž realizaci se podílel se slovenskou etnografkou Ester Plicckovou a Josefem Jančáfem, tehdejšími řediteli a úspěšným budovatelem výstavní a publikační činnosti Slovákckého muzea. K výstavě vyšla v edici Kultura a tradice jako 6. svazek osmdesátistránková publikace „Lidová hmčina v ČSSR" se čtyřicetistránkovými obrazovými přílohami za spoluautorství Ester Plicckové. Společně se Z. Smetánkou a autorem této vzpomínky se V. Scheufler podílel ny výstavě „Středověké a novověké kachle na území Československa" instalované ve Středočeském muzeu v Roztokách u Prahy, kterou si zde prohlíželi společně s výstavbou „Hradištsko-Sekanka" účastníci pražské konference archeologů středověku. Výstava byla instalována l v Jihočeském muzeu v Českých Budějovicích v r. 1974. V roce 1977 se společně s M. Tumským podílel na výstavě „Lidová hmčina v českých zemích".

S pracemi V. Scheuflera se budeme při naší práci setkávat i v budoucnu a na jejich autora budeme vzpomínat jako na člověka pracovitého, nenáročného, ochotného vždy poradit a pomoci tam, kde síly archeologa nestačily. Čest jeho památce!

Věřím, že na příští konferenci archeologů středověku důstojně uctíme Scheuflerovu památku.

LUDVÍK SKRUŽNÝ,
Městské muzeum Čelákovice

Z k r a t k y :

ČL - Český lid,
ČNM - Časopis národního muzea,
MVP - Muzejní a vlastivědná práce,
NVČ - Národopisný věstník československý,
SIS - Slezský sborník